

Kristín Ómarsdóttir (Island)

Narozena 1962 v Reykjavíku. Nejoceňovanější islandská spisovatelka své generace. Vystudovala islandštinu, literární vědu a španělštinu na Islandské univerzitě. Píše prózu, poezii, dramatické texty. Byla dvakrát nominována na Cenu Severské rady za literaturu, a sice za svůj pátý román *Elskan mín ég dey* (1997, Lásko, já umírám) a osmou sbírku poezie, *Kóngulær í sýningargluggum* (2017, Pavouci ve výloze). Její všestrannost podtrhuje nominace na prestižní celoskandinávskou cenu Nordisk Dramatikerpris za hru *Ástarsaga* 3 (1997, Milostný příběh 3). Zabývá se též vizuálním a výtvarným uměním. Při psaní mistrně využívá plastičnosti jazyka a surreálných tónů, má schopnost fascinovat a odpuzovat zároveň – toto autorčino umění se projevuje napříč žánry, především však v její uhrančivé poezii.

úryvek z prózy přeložila Martina Kašparová, poezii přeložila Marta Bartošková

Trumpeta

V nebi je jenom jedna trumpeta a tu opatruje bůh, který žije a pracuje v obrovském skladu. Jsou tam tak vysoké stropy, že na ně slabozrací nedohlédnou. V nebi se nedají sehnat brýle, slabozrací zůstávají slabozrakými a nemohou využít žádných podpůrných pomůcek. Bůh sedí v jednom z tisíce zákoutí skladu, na žluté rozkládací židli, oblečený do šedých pruhovaných šatů, zavírá oči, zavírá působivé oči, fouká do trumpet, hraje krásně, tak trochu citlivě, truchlivé písně.

Občas si někdo trumpetu objedná na hostinu.

Bůh se zdráhá dát hudební nástroj z ruky, podle dohody však musí, pokaždé má strach, že se mu trumpeta nevrátí. Nespolehlivost je mezi anděli výjimkou – ó, jak dlouho ještě potrvá, než se jim naučí věřit, pomyslí si bůh, dosáhne-li neuróza mého duchovního života vrcholu.

V prostorách pro oslavy hrají na trumpetu tři andělé a na hostinách, které se často protáhnou i na několik dní, troubí střídavě vojenské pochody, veselé písničky a skladby k tanci. Když hrají andělé, vzduchovým sloupцем dechového nástroje neproudí nikdy smuteční pochody – v prostorách pro oslavy žije a pracuje radost – vždycky se tam najde malý i velký důvod k oslavě.

Ve skladu se ještě nenašel důvod pozvednout číši, připít si a oslavit vítězství – vítězství spočívá v tom, že nic neztratíte a že účetnictví sedí – pochopitelně dochází k chybám, jak už to tak bývá, ztratí se svěrák, sluneční lehátko s pruhovaným potahem, stolní lampa... Chyby poskytují jen důvod k tomu, abyste se dál snažili mít ve věcech pořádek a byli bdělí. Trumpeta se nikdy neleskne tak hezky jako v ruku boha v jednom z tisíce zákoutí skladu, když na ni hraje smuteční pochod.

Kamilliny šaty

Kamilla mohla být stejně tak dobře stará i mladá. Její prsa působila mladistvě, z rukou se jí nedal vyčíst věk, měla ladné pohyby, sem tam vrásku, štíhlý krk, dětem připadala stará.

Bydlela v maličkém domku, který zapomněli strhnout – nějaká ženská tam žila 103 let a nešlo ji vyhodit, když bourali ostatní domky v okolí. Po smrti té ženy zapomněli dům strhnout. Kamilla ho koupila v aukci. Ocitl se tam kvůli nedbalosti zaměstnanců technických služeb města. Kamilla si nikdy nenechala nic ujít.

V domku vládla čistota nade vše. Jak je možné takhle dobře otřít okenní římsy? Jak docílit, aby okenní rámy takhle zářily? Žádná pozemská bytost nesmí zapomínat, že bůh velebí čistotu. Každíčký předmět zářil jako nejostřejší fotografie. Závěsy v kuchyni světlé s veselým vzorem, starý sporák, nová lednice, myčka. Kamilla vlastnila sbírku krásných šatů pověšených na ramínku a kompletní kostru.

Tvrdila, že se díky ní necítí nikdy sama – ne že by tu kostru milovala – tím si však nebyla tak úplně jistá – možná ji milovala –, vyprávěla, že ji večer ukládá ke spánku v krásné noční košili, položí ji do postele, políbí na dobrou noc a pak zhasne světlo. Často prý o kostru ve spánku zavádí. Je příjemné vnímat přítomnost někoho, kdo kdysi žil. Když se prý otočí na druhý bok a probudí se uprostřed noci, zadívá se do očních důlků v lebce a silně si uvědomí důležitost zraku.

„Zrak opěvuju každý den,“ prohlásila Kamilla, světlu a očím by prý nikdy neprojevila neúctu ani lhostejnost. Oči sytila krásou podobně jako břicho jídlem a mysl výzvami a komplikovanými úkoly.

Ve všední dny oblékala kostru do všedního oblečení a o víkendech do svátečního.

„Má hedvábné spodní prádlo a taky jsem jí upletla několik čepic, šál, ponožek a rukavic, na Vánoce jí ušiju nové vánoční šaty – má celou komodu plnou vlastního oblečení.“

Každý den se pro kostru hezky vystrojila.

„NIKDY JSEM NEMILOVALA LIDI ANI ZVÍŘATA, ANI ROSTLINY, ANI VĚCI, ANI PENÍZE, ANI HVĚZDY, NEBYLA JSEM STVOŘENA K TOMU MILOVAT, DOKONCE ANI KOSTR,“ říkala, aniž se jí na to kdo ptal.

Kamilla si dala inzerát, že nabízí jazykové kurzy, a děti k ní do malinkatého domku chodily na soukromé i skupinové hodiny. Obývací pokoj se změnil v učebnu. Vedle kostry vedle vlajkového stožáru stála zelená tabule na kolečkách.

Samotný dům se nacházel v poklidné ulici naproti nejstaršímu veřejnému městskému parku. Ulice byla poklidná a byl v ní povolen provoz pouze jedním směrem, protože úřady chtěly v tak zelené oblasti omezit dopravu. V tom ohledu měla Kamilla štěstí: velký veřejný park na sousedním pozemku.

„Děti, určitě se vyplatí znát vnitřní stavbu těla, abyste se mohli lépe starat o to svoje i o těla ostatních,“ opakovala Kamilla žákům, „můžu vám odpřisáhnout, že tahle kostra kdysi tvořila základ osoby, která chtěla být užitečná a zbožňovala život v učebnách, nikdy ji neomrzelo podílet se na vzdělávání – tohle není kostra, která chce zmizet – přinejmenším ne tak úplně hned – a tečka! –, má vám připomínat hlavně důležitost přítomného okamžiku a vašeho života, moje milé děti.“

Jednoho dne přijelo do ulice v protisměru policejní auto a zastavilo před domem. Stalo se to v den, kdy panovalo výjimečně pěkné počasí. Kamilla seděla na pruhované židli na chodníku před domem a popíjela japonský čaj, oblečená do modrých, ručně ušitých šatů. Z vozu vystoupili

tři policisté, nejspíš celkem svalnatí, pozdravili ji a poučili, že kostry patří do země nebo do učebny biologie, ne na hodiny jazyků. Někdo si prý stěžoval. Kamilla nemá potřebné povolení si kostru ponechat. Kamilla odvětila, že učí děti názvy kostí v jiných jazycích.

„Vědomosti z úst člověka si žáci zapamatují lépe než vědomosti zprostředkované nějakými přístroji, a nejlepší je, když můžu ukázat na skutečnou věc – to, co se děje v reálném čase, je vždycky nejlepší.“ Policisté opáčili, že o způsobu výuky diskutovat nepřišli, bez potřebného povolení nakráčeli k ní do domu – vstupní dveře byly v tak horký den dle očekávání otevřené –, ani se v předsíni nezuli, ne jako děti, došli do obývacího pokoje pro kostru, která měla na sobě červenou teplákovou soupravu, zelený šátek a žlutou čepici, a vynesli ji ven.

„Od chvíle, kdy se to stalo, jednoho z nejkrásnějších rán, co lidstvo pamatuje, což tedy není úplně směrodatné, jsem se pro nikoho nevystrojila,“ vysvětlovala Kamilla svému nejoblíbenějšímu žákovi.

„Můžete se vystrojit pro mě,“ odvětil on v puntíkových šatech, s kostkovanými mašlemi v copech.

PAVOUČÍ ZPĚV

v bludišti protkaném vzpomínkami, nad hroby pavouků, jež spáchali
sebevraždu během mé cesty sem, zpívám

ze stropu visí prapory, jedovaté prádlo, sežmoulané bankovky
rakovinovým pacientům dejte banány; zrcadla tečou

schovala jsem se, napočítala do desíti: nikde nic
přespala jsem na ostnatém drátu a zdálo se mi o pochlebovácích a ptácích: nikde nic
přespala jsem na ostnatém drátu a zdálo se mi o ostnatém drátu: nikde nic
zdálo se mi o kožešině

sledovala jsem stůl hojnosti s nohami pomazanými vonným olejem, opírající se o hůl
a pak jsem kráčela s nohama pomazanýma vonným olejem, opírala se o hůl a zpívala
s básněmi vyšitými na jazyk křížkovým stehem
za sborového zpěvu hvězd padajících z oblohy
a ředitel výstavy zmáčkl tlačítko prstem ze zlata

PŘÍPRAVA

když mi dívka z jazyka sesbírala růže
a omyla mi brýle – nezapomínejme na brýle
přinesla mi pyžamo se znakem hodin

jsi moje, slibuju jí
a ona mě dovede k lůžku

matrace z ostnatého drátu je prošpikovaná odřezky norčích ocasů
povlečení v odstínu pavoučí modři jako modrá pavoučí touha

kamna

zahřívají myšlenky, jež odívám listím a provlékám balíčkem
barevná šňůrka volá o pomoc

dovětek:

svlékni se před zrcadlem
zatímco ti neznámý omyje brýle

NOČNÍ MŮRA

v té zemi si lidé nemůžou dovolit prsty
po narození jim je stíhají při slavnostním ceremoniálu pak káva a zákusky, prsty na skládku
na polštářku obrázek křížkovým stehem: na hoře prstů trůní bagr

na ulicích se neozývají kroky
křupání stažené do ticha, křik stažený do ticha,

ženský noční výkřik se zavaří do marmelády
nepozorovaně se otevřou dveře a zavře okno

polštářek vyšitý křížkovým stehem:
opice na trampolíně, kočka na lyžích, pes na bruslích
dítě, jehně, pruhovaná piksla aspirinu, květina –

denní světlo vymaže dav
déšť se omluví, než začne padat
polštářek vyšitý křížkovým stehem:
sanitka, smajlík – vlna – smajlík, mrknutí

děti si jehlou a nití sešijí rty a zazpívají
sborem ve snu
kapičky potu z čela dirigenta rozehrají noty
potlesk podobný vodopádu

vodopáááád

polštářek vyšitý křížkovým stehem:

vodopáááád

jazyky z okenních tabulek lížou sůl
ručním pracím se věnují jinde
válečné lodě do země dovážejí svetry a ponožky